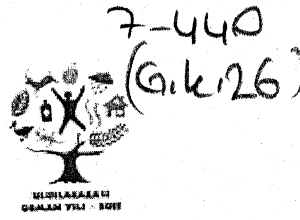

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Sayı: B.23.0.BHİ.0.01-610-1834
Konu: Soru Önergesi (7/440)

12.01.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 10.10.2011 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.02-120.07(7/440)-30603 sayılı yazı.

İlgi yazı ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Sayın Melda ONUR'un, HES projelerine ilişkin, 7/440 esas numaralı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.
Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Bakan

EKLER :
Cevabi yazı (3 sayfa)

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre elektronik olarak imzalanmıştır.
Evrak doğrulama adresi: <http://ebys.ormansu.gov.tr/Dogrulama.aspx?p=399783>

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN MELDA ONUR'UN
7/440 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI'NIN CEVABI**

SORU 1. Türkiye genelinde, akarsu havzaları bazında kaç tane HES Lisansı verilmiştir, kaç tanesi proje haline getirilmiştir, kaç tanesinin inşaatına başlanmıştır, daha kaç tane lisans verilmesi planlanmaktadır? Söz konusu HES'lerin lisans sahibi, proje sahibi ve yatırımcı firmaları kimlerdir, üretim güçleri nedir? Doğu Karadeniz Bölgesi'ne "en az bin HES'in daha yapılacağı" yönündeki iddia doğru mudur?

SORU 2. Birçok Bölgede vatandaşın tepkisi nedeniyle yatırımcı firmaların santrallerini çalıştıramaz hale geldiği de göz önüne alınırsa, Türkiye'nin orta vadede bir HES çöplüğüne dönüşeceği uyarıları hakkında nasıl bir önlem alınması düşünülmektedir?

SORU 3. Projelerin önemli kısmında mühendislik hatası olduğu, plansızca kurulan HES'lerin üreteceği enerjinin büyük kısmının nakil sırasında kaybolacağı yönündeki iddialar konusunda Bakanlığınız bir araştırma ve denetleme başlatacak mıdır?

SORU 4. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yoğunlaşan HES'lerin kurulduğu derelerde özgün bir sucul canlı olan Kırmızı Benekli Alabalık yaşamaktadır. Bu balığın türünün devamı için Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde özel bir çalışma yapılmakta mıdır? HES yatırımları sırasında yapılan balık geçitlerinin birçoğunun bilimsel yöntemlerle değil, "şekil olarak" yapıldığı yönündeki iddialar araştırılmakta mıdır? Bu geçişler ile ilgili Bakanlık standart belirlemiş midir?

SORU 5. Birçok HES yatırımının taşkın yatağına yapılmış olduğu, bazı yapıların taşkını tetikleyebileceği uyarısı araştırılmakta mıdır? Doğu Karadeniz'de bazı HES inşaatlarının neden olduğu heyelanlar geçmişte söz konusu olmuştur. Bu durum hem çevre halkının hem de santral çalışanlarının can güvenliğini tehdit etmektedir. Bakanlık bu denetlemeleri yapmakta mıdır?

SORU 6. Projelerin yapım aşamasında oluşan hafriyatın gelişigüzel şekilde doğaya bırakıldığı ve bu durumun bitki örtüsüne büyük zarar verdiği tespit edilmiştir. Bu konuda yatırımcı firmaların yeni önlemler almaları sağlanacak mıdır?

SORU 7. Su kaynaklarının devamlılığı ve canlı yaşamı için elzem olan "can suyu" konusunda bir kontrol mekanizması oluşturulması düşünülmekte midir?

SORU 8. Karadeniz'deki vadilerle ilgili olarak Orman ve Su İşleri Bakanı Sayın Veysel Eroğlu'nun "Vadilerde insanlara oturma ve park alanı yapacağız, vadileri güzelleştireceğiz. Bu derelerin kurumadığını göreceğiz" ifadelerine dayanak teşkil eden bir havza planı çalışması var mıdır? Bu derelerin kurumayacağına dair bilimsen bir çalışma bulunmakta mıdır?

SORU 9. Erzurum Tortum Bağbaşı Köyündeki HES yatırımları için lisans verilmeden önce, bölgedeki fauna ve flora envanteri çıkarılmış mıdır? Bu envanterde meyve ağaçlarının, diğer floranın, bölgedeki su samuru vb. sucul canlıların envanterleri çıkarılmış mıdır? Yatırımlardan doğrudan etkilenecek olan köy halkına projeler hakkında yasada öngörülen bilgilendirme yapılmış mıdır? Bu projelerin bölgede gerçekleştirilen organik tarımı ne şekilde etkileyeceği konusunda bilimsel bir çalışma var mıdır?

CEVAP 1-9. "4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu" ve bu Kanuna istinaden çıkarılan "Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde halen

piyasada faaliyet gösteren veya gösterecek tüzel kişiler tarafından Hidroelektrik Enerji Üretim Tesisi kurmak ve işletebilmek için DSİ Genel Müdürlüğümüze Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalamak talebiyle, Yönetmeliğin yürürlük tarihinden bu güne yapılan proje başvurularından uygun bulunup işlemleri devam edenlerin sayısı 1484 olup, Aralık 2011 başı itibariyle bu projelerin 885 adedi için DSİ ile firmalar arasında Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanmış ve bu projelerin 710 âdedi içinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından üretim lisansı verilmiştir. Yönetmelik yürürlük tarihinden bu güne işletmeye alınan proje sayısı 164, inşaatı devam etmekte olan proje sayısı ise 240'dır.

İşlemleri devam eden 1484 (bu sayı DSİ tarafından geliştirilen yeni projelerle artabilmektedir) projeden henüz lisans almayanların sayısı 774 olup, bu projelerin EPDK, DSİ ve ÇED sürecindeki yükümlülüklerini yerine getirmesi halinde projelere EPDK tarafından üretim lisansı verilebilecektir.

Lisans sahiplerinin kim olduğu ve projelerin üretim güçlerine ilişkin olarak istenilen bilgilerin tamamı (<http://www2.epdk.org.tr/lisans/elektrik/lisansdatabase/verilenuretim.asp>) adresinden temin edilebilmektedir.

İlgili kurumlar projelerin sağlıklı bir şekilde inşa edilmesi ve işletilebilmesi için gerekli tüm tedbirleri almakta; fakat yanlış kişi ve kuruluşların etkileriyle, vatandaşın yanlış yönlendirilmesi sonucu mahkemeler de etki altında kalabilmektedir.

Yöreye özgü türler ve balık geçitleri ile ilgili olarak; yöredeki endemik türler için can suyu miktarı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir. Balık geçidi yapılmasına karar vermeden önce, planlama aşamasından itibaren göç eden balık türlerinin tespiti ve habitat belirleme gibi temel çalışmalar ile bu bilgilere dayanılarak geçit tipi ve karakteristikleri belirlenmektedir.

HES'lerin taşkını tetiklemekten ziyade taşkını önlemeye katkıları olacağı bilimsel bir gerçektir.

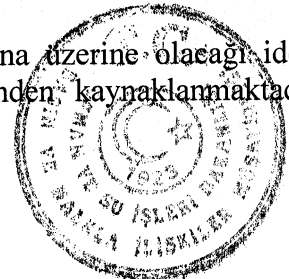
HES projelerinin su alma yapıları (barajlar, regülâtörler), suyu kontrol edebilmeleri için dere yataklarına yapılmakta olup, derelerdeki 100 yılda gelebilecek en büyük akıma göre (Q100) projelendirilmektedirler. HES'lerin faydalarından birisi de taşkın zamanında suyu kapasiteleri ölçüsünde kontrol altına almaları, sürüntü (sediment) malzemelerini engellemeleri ve dolayısıyla taşkın zararlarının azaltılmasına katkıda bulunmalarıdır. Özellikle büyük depolama hacimlerine sahip yüksek regülâtör ve barajlar taşkın zamanı büyük miktarda suyu düzenleyerek kontrollü bir şekilde yatağa bırakmaktadırlar.

Hafriyatın dökülmesi konusu ÇED kapsamında, inşaat öncesinde dikkate alınmakta olup, ilgili kurumlar tarafından titizlikle yapılmaktadır. Sorumluluklarını yerine getirmeyen firmalara yaptırım uygulanmaktadır.

Can suyu ve doğal yaşamın devamlılığıyla alakalı olarak; proje alanlarında gerekli izleme ve kontrol yapılması için DSİ ve orman bölge müdürlükleri ile il çevre ve şehircilik müdürlüklerinden oluşan bir kontrol sistemi oluşturulmuştur. Proje sahipleri tarafından mansaba bırakılacak su miktarının kontrolü maksadıyla kurulan AGİ (debi ölçer) on-line cihazları DSİ bölge müdürlüklerince izlenmektedir.

İyidere ve Solaklı Havzaları Bütüncül Havza Planlamaları kapsamında DSİ 22. (Trabzon) Bölge Müdürlüğü ve Karadeniz Teknik Üniversitesi işbirliği içerisinde bölgede rekreasyon çalışması başlatılmış olup bu kapsamda pilot bölge seçilen Solaklı Havzası Projesinin ihalesi yapılmış ve 16.08.2011 tarihinde işe başlanmıştır.

Erzurum Tortum Bağbaşı köyündeki mesele, flora ve fauna üzerine olacağı iddia edilen olumsuz etkilerden ziyade halkın yanlış yönlendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Yapılan doğru bilgilendirmelerle halkın tepkisi ilk günlere nazaran en aza inmiştir. HES projelerinde doğal hayat suyunun bırakılması, tarımsal alanların sulama suyu ihtiyacının karşılanması, ÇED sürecinde hazırlanan ekosistem değerlendirme raporundaki diğer hususlara uyulmasının sağlanmasına azami özen gösterilmekte olup, zaman içerisinde başlangıçta öngörülemeyen bir olumsuzluk yaşanması durumunda bunu giderici tedbirler ilgili kurumlar tarafından alınmaktadır.

